

Intellectuele Eigendom

III Rechtspraak

Piraterijbestrijding prevaleert boven gegevensbescherming

Mr. H.M.H. Speyart*

In een recent arrest heeft het Hof van Justitie EG bevestigd dat de douaneautoriteiten van de lidstaten, onverminderd de nationale gegevensbeschermingsregels, verplicht zijn gegevens met betrekking tot piraterij aan de betrokken rechthebbende te verstrekken.

HvJ EG 14 oktober 1999, zaak C-223/98, Adidas AG, n.n.g. (conclusie A-G Cosmas van 10 juni 1999).

Juridisch kader

In deze zaak ging het om uitlegging van de zogeheten piraterijverordening (PVo)¹, die een geharmoniseerd maar betrekkelijk ingewikkeld stelsel van piraterijbestrijding in het leven heeft geroepen. Onderdeel van dat stelsel is dat een rechthebbende aan de douaneautoriteiten kan verzoeken om op te treden met betrekking tot goederen waarvan wordt vermoed, dat zij zijn nagemaakt (artikel 3 lid 1 PVo).

Als dit verzoek eenmaal is ingewilligd, en een douaneautoriteit inderdaad een partij namaakgoederen aantreft, kan zij deze goederen tegenhouden of de vrijgave ervan opschorten (artikel 6 lid 1, eerste alinea, PVo), waarna de indiener van het verzoek meteen op de hoogte wordt gebracht van de stand van zaken (artikel 6 lid 1, tweede alinea, eerste en tweede volzin, PVo). Nu komt de in deze zaak centraal staande bepaling:

‘Overeenkomstig de nationale bepalingen betreffende de bescherming van persoonsgegevens, het handels- en industrieel geheim alsmede het beroeps- en administratief geheim, *stelt het douanekantoor of de dienst die het verzoek heeft behandeld, de houder van het recht op diens verzoek in kennis van naam en adres van de aangever en, voor zover bekend, van de geadresseerde, zodat hij de zaak kan voorleggen aan de bevoegde autoriteiten voor een beslissing ten principale*’ (artikel 6 lid 1, tweede alinea, derde volzin, PVo, (niet-)cursivering toegevoegd).

De krachtens artikel 6 opgelegde maatregel van het opschorten van de vrijgave of van het tegenhouden van de goederen is tijdelijk. Het douanekantoor, dat tot die maatregel is overgegaan, moet krachtens artikel 7, lid 1 PVo de betrokken goederen vrijgeven indien het niet binnen tien werkdagen na de kennis-

* Deze bijdrage is op persoonlijke titel geschreven.

1 Verordening (EG) nr. 3295/94 van de Raad van 22 december 1994 tot vaststelling van maatregelen om het in het vrije verkeer brengen, de uitvoer, de wederuitvoer en de plaatsing onder een schorsingsregeling van nagemaakte of door piraterij verkregen goederen te verbieden (Pb. EG 1994, L 341/8), na de feiten van de onderhavige zaak gewijzigd door Verordening (EG) nr. 241/1999 van 25 januari 1999 (Pb. EG 1999, L 27/1).

2 Verwijzing naar HvJ EG 17 november 1983, zaak 292/82, Merck, Jur. 1983, p. 3781, punt 12, en HvJ EG 21 februari 1984, zaak 337/82, St. Nikolaus Brennererei, Jur. 1984, p. 1051, punt 10.

3 Verwijzing naar HvJ EG 22 september 1988, zaak 187/87, Saarland e.a., Jur. 1988, p. 5013, punt 19.

4 HvJ EG 6 mei 1982, zaken 146/81, 192/81 en 193/81, BayWa e.a., Jur. 1982, p. 1503, punt 29.

5 HvJ EG 17 december 1970, zaak 30/70, Scheer, Jur. 1970, p. 1197, punt 8.

6 Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, Pb. EG 1995, L 281/31.

geving van die maatregel aan de rechthebbende 'van de inschakeling van de autoriteit die bevoegd is ten principale te beschikken, in kennis is gesteld, noch bericht heeft ontvangen dat de hiertoe bevoegde autoriteit conservatoire maatregelen heeft genomen'.

Deze termijn kan in voorkomend geval met maximaal tien werkdagen worden verlengd.

Ook speelde in deze zaak de Zweedse wet van 1980 inzake de bescherming van gegevens een rol. Krachtens artikel 2, eerste en tweede alinea, van hoofdstuk 9 van die wet, vallen in het kader van een douanecontrole verkregen inlichtingen over de persoonlijke of economische situatie van een particulier onder een geheimhoudingsplicht, tenzij is vastgesteld dat de betrokkene door de mededeling geen schade zal lijden.

De feiten en het procesverloop

Nadat het douanekantoor van Stockholm een partij namaakproducten van het merk Adidas had aangetroffen, diende merkhoudster Adidas AG een verzoek in in de zin van artikel 3 PVo, een verzoek dat vervolgens door de Zweedse douanedirectie werd ingewilligd. Op grond van die inwilliging kon de betrokken partij tien werkdagen worden vastgehouden. Binnen die termijn lukte het Adidas echter niet een rechtszaak in te leiden bij de ten principale bevoegde rechter, aangezien het douanekantoor (onder verwijzing naar voornoemde wet op de gegevensbescherming) weigerde de daarvoor relevante gegevens te verstrekken. In het kader van het tegen deze weigering bij de Rechtbank te Stockholm ingestelde beroep rees de vraag naar de verenigbaarheid van deze wet met artikel 6 PVo. De volgende vraag werd dientengevolge aan het Hof voorgelegd:

'Verzet Verordening (EG) nr. 3295/94 van de Raad zich tegen een nationale bepaling op grond waarvan de identiteit van de aangever of van de geadresseerde van ingevoerde goederen waarvan de merkhoudster heeft vastgesteld dat zij zijn nagemaakt, niet aan de merkhoudster kan worden meegedeeld?'

Uit de overwegingen van het Hof

In eerste instantie verwijst het Hof naar het belang, dat bij de uitlegging van communautaire bepalingen moet worden toegekend aan hun context, 'de doeleinden die worden beoogd door de regeling waarvan zij deel uitmaken'² en hun nuttige werking³, alsmede naar de *BayWa*- en *Scheer*-jurisprudentie omtrent de verhouding tussen verordeningen en nationaal recht: bij de doorvoering van verordeningen kan slechts een beroep op nationale bepalingen worden gedaan voorzover dit noodzakelijk is voor de juiste toepassing van die verordeningen en de draagwijdte en de doeltreffendheid van deze laatste hierdoor niet worden geschaad⁴, waarbij de betrokken nationale maatregelen, op grond van artikel 10 EG (voorheen artikel 5 van het EG-Verdrag), de toepassing van de

verordeningen moeten vergemakkelijken⁵ (r.o. 23-25). In de daaropvolgende rechtsoverwegingen past het Hof deze analyse toe op de onderhavige casus.

Het welslagen van het door de PVo geschapen stelsel van piraterijbestrijding is sterk afhankelijk van de rol van de rechthebbende, die in voorkomend geval een verzoek om op te treden moet indienen en een rechtszaak ten principale moet inleiden (r.o. 26).

'27. Een doeltreffende toepassing van de verordening is dus rechtstreeks afhankelijk van de informatie die aan de houder van het intellectuele-eigendomsrecht wordt verstrekt. Kan de identiteit van de aangever en/of de geadresseerde van de goederen hem niet worden meegedeeld, dan kan hij in de praktijk immers niet de bevoegde nationale autoriteit inschakelen.

28. De verwijzing in artikel 6, lid 1, tweede alinea, van de verordening naar de nationale bepalingen betreffende de bescherming van persoonsgegevens, het handels- en industrieel geheim alsmede het beroeps- en administratief geheim, kan onder deze omstandigheden niet aldus worden opgevat, dat op grond daarvan kan worden verhinderd, dat aan de houder van het recht de ter bescherming van zijn belangen noodzakelijke informatie wordt meegedeeld.'

In dit verband wijst het Hof ook op allerlei maatregelen, die in het stelsel van de PVo zijn ingebouwd om de belangen van de aangever van douane goederen te beschermen, en die dus een bepaald evenwicht bewerkstelligen tussen de belangen van deze aangever en die van de rechthebbende (r.o. 29-32). De door de Rechtbank te Stockholm gestelde vraag wordt vervolgens bevestigend beantwoord (r.o. 33 en dictum).

Commentaar

Een letterlijke lezing van de uit te leggen bepaling zou tot de slotsom geleid kunnen hebben dat de lidstaten over een onbegrensde bevoegdheid beschikken om uit hoofde van de gegevensbescherming wettelijke beperkingen aan te brengen op de plicht, voor de douaneautoriteiten, om op verzoek gegevens met betrekking tot tegengehouden of niet-vrijgegeven namaakgoederen aan de betrokken rechthebbende te verstrekken. Deze uitleg is in betrekkelijk korte bewoordingen terzijde geschoven, onder verwijzing naar de nuttige werking van het antipiraterijstelsel, dat juist op een goed geïnfomeerde rechthebbende is aangewezen. Door A-G Cosmas was voorts in zijn in deze zaak uitgebrachte conclusie (n.n.g., punt 39) vastgesteld, dat deze oplossing geheel verenigbaar was met de ten tijde van de feiten vigerende richtlijn persoonsgegevens⁶, waarvan de overwegingen 43, 44 en 58 'voorzien' in uitzonderingsmogelijkheden op het gebied van de opsporing en berechting van strafbare feiten.

De besproken uitspraak is weliswaar uit juridisch oogpunt niet spectaculair, maar zij is toch wel nuttig voor de rechtspraak.